

Модулі : Терапиялық стоматология

Тақырыбы : Ауыз қуысы кілегей қабатының гипо және авитаминоз кезіндегі өзгерістері

Орындаған: Әшірбеков Ф.З.
Факультет : стоматология
Тобы: 007-01-01
Курс: 5
Қабылдаған: Бакбаев Б.Б.

Жоспары :

I Кіріспе:

Витаминдерге жалпы түсінік

II Негізі бөлім:

Витаминдік жетіспеушіліктің себебі мен даму механизміне байланысты жіктелуі ;

A витамині ;

B тобының витаминдері ;

C витамині ;

D витамині ;

E витамині .

III Қорытынды

IV Қолданылған әдебиеттер

Кіріспе

- Витаминдердің адам ағзасы үшін маңызы өте зор. Олар зат алмасу үрдістерін қалпына келтіреді , мүйізгектелуді , ағзаның резистенттілігінің жоғарлауына септігін тигізеді , антиоксидантты қасиетке ие , жасушалардың пролиферациясына қатысады , ағзаның ісікке қарсы қорғанысына , ақуызбен гемнің биосинтезіне , тіндер тыныс алуында және басқа да тіндік метаболизмдерге, жасушалық үрдістерге қатысады .

A

B

C

D

фрукты
и овощи

хлеб, картофель,
рис, макароны

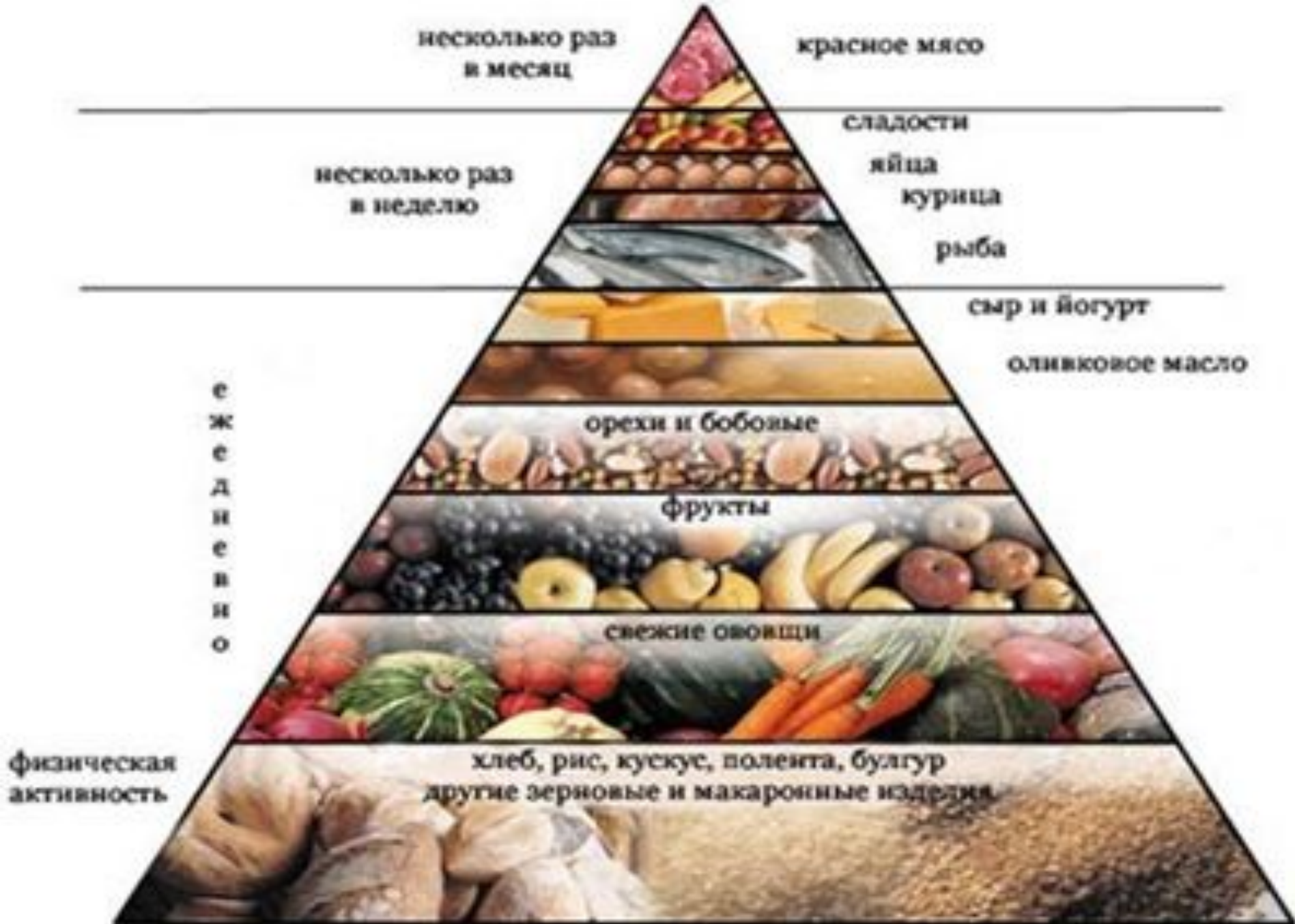
мясо, рыба,
яйца, бобовые

молоко и
молочные продукты

еда и напитки с высоким
содержанием жиров и сахара

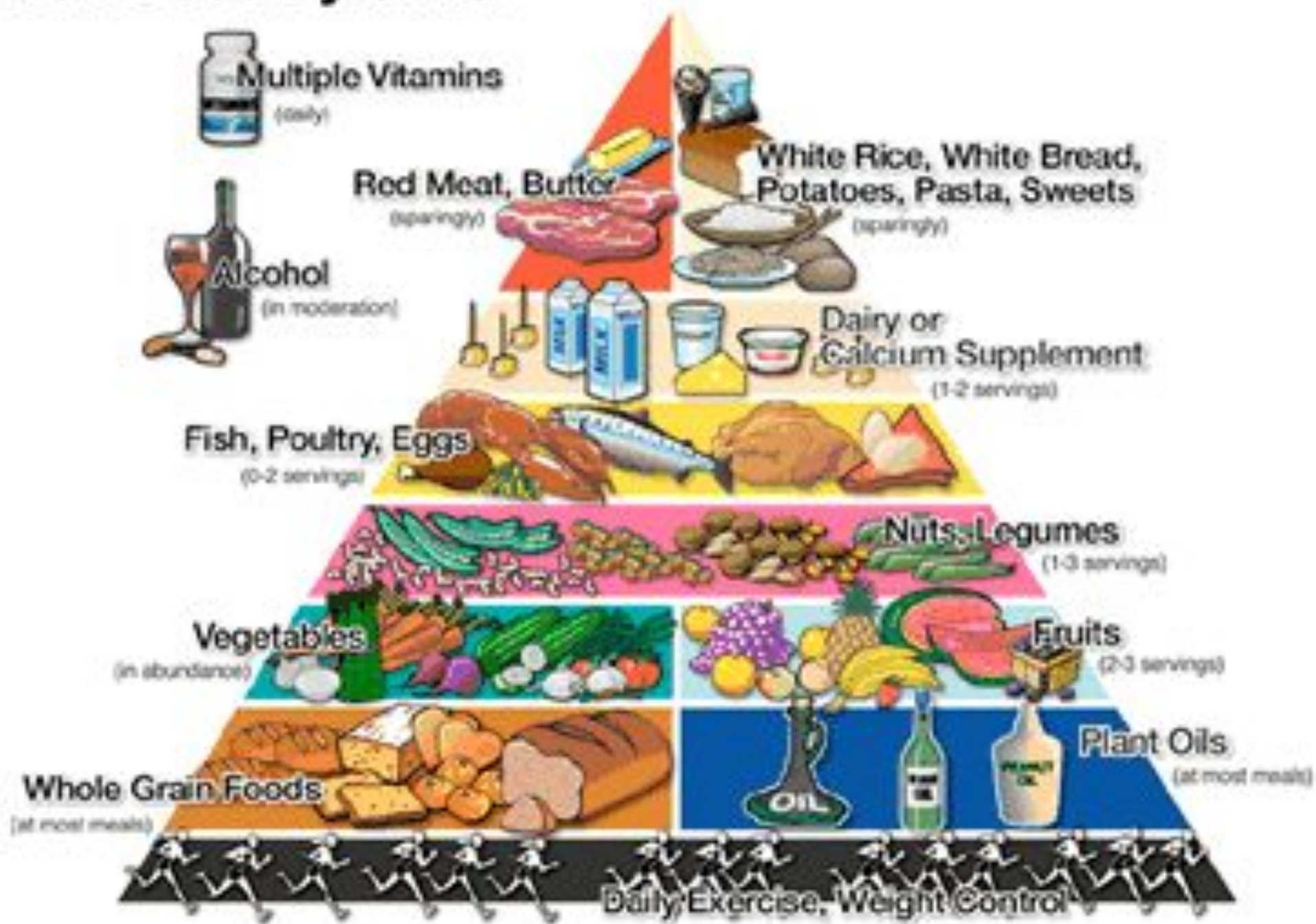

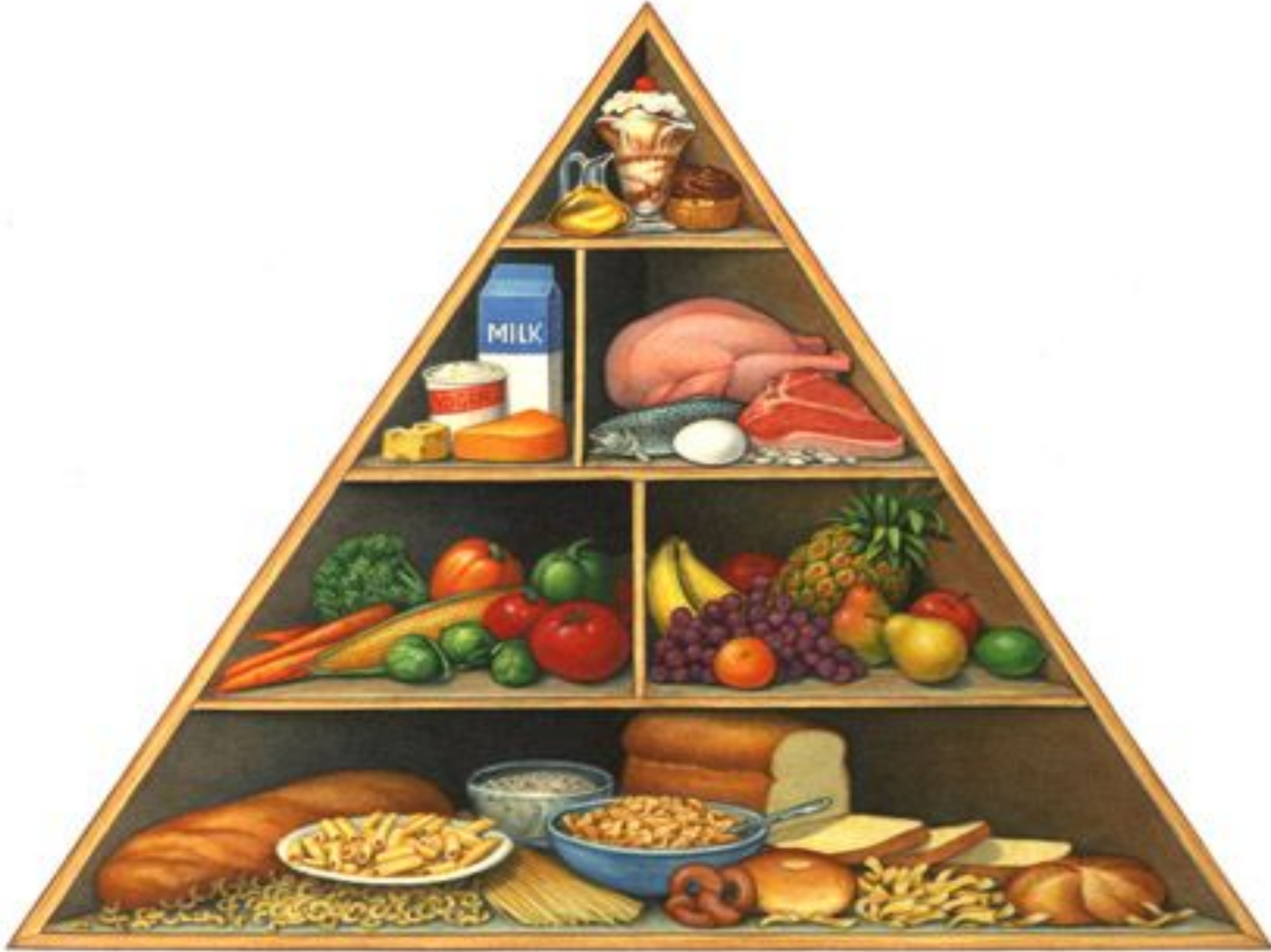

Традиционная пирамида Средиземноморской диеты

New Food Pyramid

**Витаминдік жетіспеушіліктің себебі мен даму
механизміне байланысты жіктелуі:**

**Гипо және
авитаминоздар**

Алиментарлы
(қалыпты тамақтанудың
бұзылысы)

Резорбтивті
(витаминдердің синтезі
мен сіңірілуінің
бұзылысы)

Диссминирленген
(Адам ағзасындағы зат
алмасу процесінің
бұзылысы)

А витамині (*ретинол*):

- А витамині майда еритін (жирорастворимым) витаминдер тобына жатады .Химиялық табиғаты жағынан ретиноидтар тобына жатады , себебі ол ретиноид қышқылының туындысы .
- А витамині (ретинол) жануар өнімдерінің құрамында кездеседі.А витаминінің көзіне (источник) күнбағыс майы , жұмыртқаның сарыуызы,бауыр жатады . Әсіресе , А витаминінің көп мөлшері кейбір балықтардың (треска , теңіз окуны , және т.б.) және теңіз жануарларында (кит ,морж , тюлень) бауырында кездеседі .

Vitamin A

Sources of vitamin A and beta-carotene:

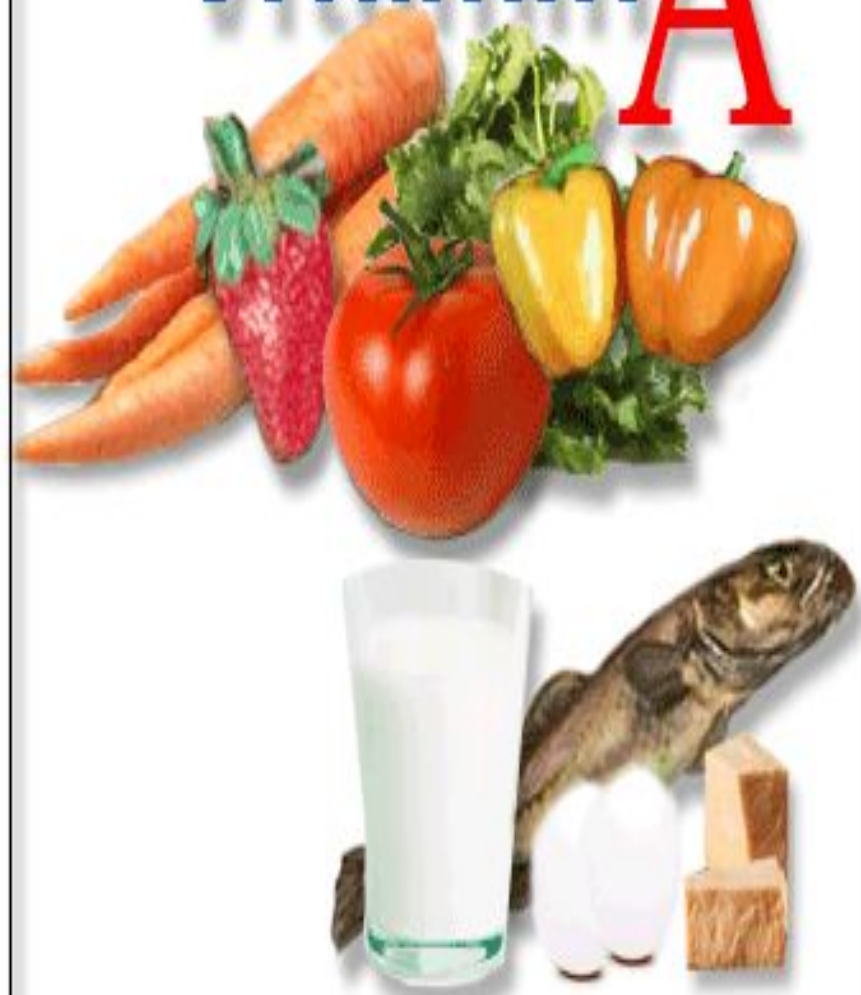
Vitamin A comes from animal sources such as eggs, meat and dairy products

Beta-carotene, a precursor of vitamin A, comes from green, leafy vegetables and intensely colored fruits and vegetables

ADAM.

Vitamin A

А витамині (*ретинол*):

- А витамині тағамдық заттарда, көкөністерде дәл бұл витамин түрінде кездеспейді .Көптеген көкөністерде (сәбіз , шпинат , салат , петрушка , жасыл пияз , щавель қызыл бұрыш , қара смородина , черника , крыжовник персик , абрикос және т.б.) құрамында каротин бар ,ол А провитаминіне жатады . Каротин адам ағзасына түскеннен кейін А витамині қалыптасады . Қазіргі таңда А витаминінің синтезі жасалынды . Медициналық практикада А витаминді құрамды препараттардың табиғи және синтетикалық препараттары қолданылуда : ретинол ацетаты және ретинол пальмитаты .

Витамин

A

А ВИТАМИНІ (*ретинол*):

- А витамин препараттарын емдік және профилактикалық дозаларда қолданады .
- Профилактикалық дозаны адам ағзасының витаминге деген тәуліктік қажеттілігіне байланысты қалыптастырады (устанавливают). А витаминіне тәуліктік қажеттілік ересек ер адамдарда 1 мг (1000 мкг) , 60 жастан асқандарға - 800 мкг , әйелдерде – 800-1000 мкг , екіқабат әйелдерге қосымша - 200 мкг , балдарға жас ерекшеліктеріне байланысты - 400 - 1000 мкг .

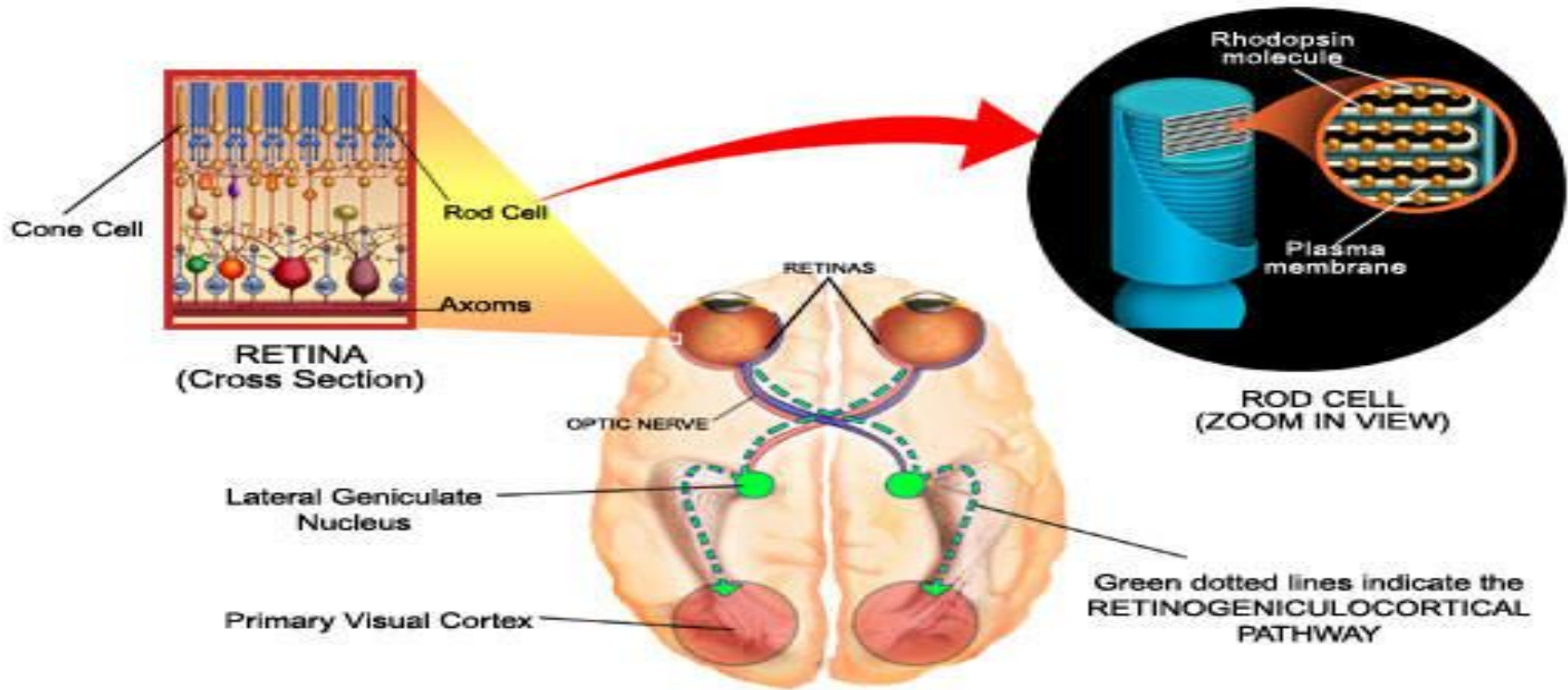
А витамині (ретинол):

- А витамині иммунитетті тұрақтандыру үшін қажет . Сәуле және түсті қабылдауды қамтамасыз етеді . Оттекті қалыптастырушы үрдістерді белсендендіреді ағзаны энериямен қамтамасыз етуге қатысады , эпителийдің дифференциясын қалпына келтіреді .
- А витаминінің гипо және авитаминозында науқастар ауыз қуысы және терінің құрғақтығына , тырнақ пен шаштың сынғыштығына , көздің көруінің нашарлауына шағымданады .
- Тексергенде - тері қабатының түсінің бозаруы анықталады . Тырнақтар - жіңішке , жылтырсыз . Ауыз қуысының кілегей қабатының барлық беті құрғақ , ауру сезімі байқалады . Мұндай науқастардың анамнезінде асқазан-ішек жолдарының аурулары (жаралы ауру , гастрит) анықталады .

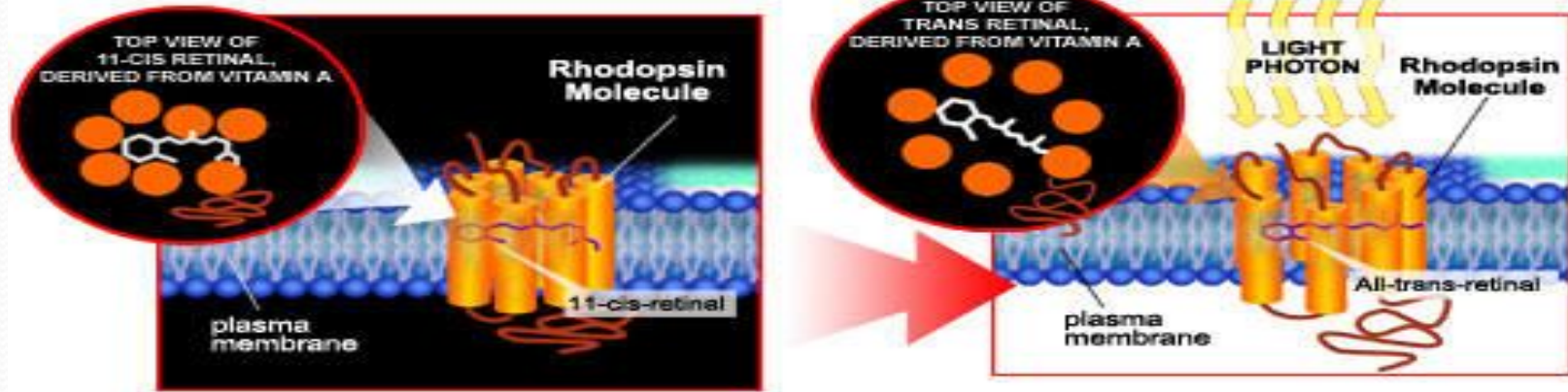

А витамині (*ретинол*):

- А витаминінің негізгі емдік мақсатта қолданылуы : гипо және авитаминоз А жағдайы , көз аурулары (дақты ритинит , ксерофтальмия , гемералопия , кератомалация , қабақтың экзематозды бұзылыстары) , терінің аурулары мен бұзылыстарында (үсік шалғанда , күйікте , жарада , ихтиоз кезінде , фолликулярлы дискератозда).

PHOTOISOMERIZATION OF RHODOPSIN

А витаминінің көздің көргіштігіне әсері

Емделуі :

- А витаминінің гипо және авитаминозындағы емдеуді гастроэнтерологпен бірге жүргізіледі . А витамині және оның туындылары (ретинол , третиноил 50000 - 100000 МЕ күніне , балық майы) тағайындалады .

В тобының витаминдері :

- В тобының витаминдері В1 , В2 , В6 , В12 зат алмасуына , нерв рефлекторлы регуляциясына , нерв импульсінің өткізілуіне , оттекті-қалыптастырушы үрдістерге қатысады .
- В1 (тиамин) витаминінің жетіспеушілігінде нерв жүйесінің функциональді бұзылыстарымен діріл (судороги) түрінде көрінеді , тітіркендіргіштік , нерв жүйесі бойымен ауру сезімі беріледі . Бұл категориядағы науқастарда неврит , невралгия, ауыз қуысы кілегей қабатының парестезиясы болуы мүмкін .

В тобының витаминдері :

- **В1 (тиамин) витамині** табиғатта бидай өнімдерінде , ұнда , овсада , гречкада және нанда кездеседі .
- Бидайды ұсақ ұнтақтау кезінде В1 (тиамин) витаминіне бай бидай бөліктерін алып тастайды , сондықтанда жоғарғы сортты бидай ұнынан дайындалған нанда В1 (тиамин) витаминінің мөлшері едәуір төмен дәрежеде болады .
- Медициналық мақсатта синтетикалық препараттар: тиамин бромид және тиамин хлориді қолданылады .
- Олар табиғи В1 (тиамин) витаминіне ұқсайды .

B1

B12

B2

B3

Bc

B6

Дневная норма витаминов группы В содержится в:

150 г печени

1,5-3 кг мяса

1 литре молока

0,5 кг творога

В2 (рибофловин):

- **В2 (рибофловин)** өсімдіктер мен жануарлар әлемінде кеңінен таралған . Адам ағзасына негізінен ет және сүт тағамдарымен бірге түседі .
- **В2 (рибофловин) витамині** ұнда , сүт сықпасында , жұмыртқаның сарыуызында , етте, балықта , бауырда , горохта , бидай қабықтарында көп кездеседі.
- **В2 (рибофловин) витамині** оттекті қалыптастырушы үрдістерге , көмірсу ақуыз майдың алмасуына қатысады , көздің көру функциясына әсер етеді және гемоглобин синтезіне қатысады .

В2 (рибофловин) витаминінің ГИПОВИТАМИНОЗЫ :

- В2 витаминінің гиповитаминозы кезінде ауыз қуысы кілегей қабатында және көзде елеулі өзгерістерге алып келеді . Олар : гиперемия , құрғақшылық , көптеген ауыратын ерін мен ауыз бұрышы жарықтары ,еріннің қызыл жегісі (кайма), мұрын қанаттары мен мұрын ерін қатпарларының терісінде шелушение байқалады .
- Науқастар : қышу сезіміне ,тілдегі ауру сезіміне шағымданады . Қарап тексергенде тіл бүртіктерінің атрофиясы анықталады .Жарықтан (сәуледен) көздің қорқуы , жастың ағуы , қабақтың бозғылттануы байқалады .

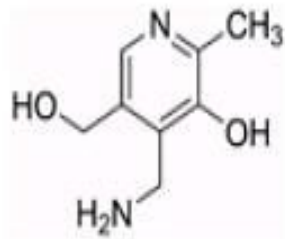

В6 (*пиридоксин*) ВИТАМИНІ :

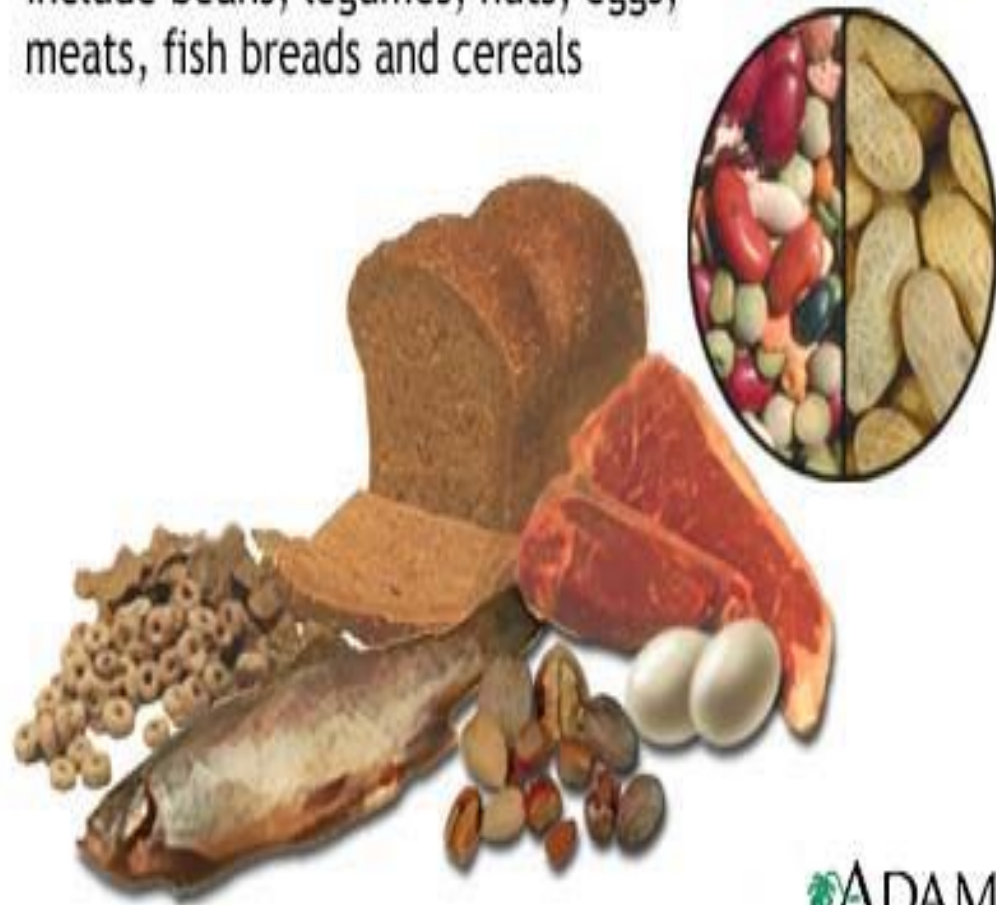
- **В6 (*пиридоксин*) ВИТАМИНІ :** өсімдіктер мен жануар ағзасында , көкөністерде , етте , балықта , сүтте , тресканың және ірі қара малдың бауырында , жұмыртқаның сарыуызында кездеседі .
- **В6 (*пиридоксин*) ВИТАМИНІНІҢ** көп мөлшері ұнда болады . Пиридоксиннің зат алмасуындағы маңызы ерекше . Ол ОЖЖ-нің және ПНЖ-нің қалыпты қызмет етуіне және гистамин алмасуына , май алмасуына қажет .

Vitamin B6

Food sources of vitamin B6 (pyridoxine) include beans, legumes, nuts, eggs, meats, fish breads and cereals

B₆

В6 (пиридоксин) витамині :

- В6 витаминінің жетіспеушілігі нерв жүйесіндегі ауру белгілерімен сипатталады (тітіркендіргіштік (раздражительность) , неврит , невралгия) науқастарда тағамға тәбетінің болмауы , жүрек айну байқалады . Ауыз қуысында В6 витаминінің гипо және авитоминоздың белгілеріне : ангулярлы хейлиттің пайда болуы , кілегей қабаттың құрғақтығы жатады .

В12 (цианокобаламин):

- В12 (цианокобаламин) витамині жануар тіндерінде қалыптаспайды .Оның синтезі табиғатта микроорганизмдермен , бактериялармен , актиномицеттермен , жасыл көк түсті балдырлармен жүргізіледі . Адам ағзасында және жануарларда В12 (цианокобаламин) витамині ішек микрофлорасында синтезделініп , басқа ағзаларға тарайды . Көп мөлшерде бауырда , бүйректе ,ішек қабырғаларында жиналады .
- В12 витамині өсу факторы болып табылады , гемопозддің стимуляторы , амин қышқылдарының синтезіне қатысады .
В12 (цианокобаламин) витаминінің гиповитаминозында анемия дамиды .

Vitamin B₁₂

Food sources of
vitamin B₁₂:

Eggs, meat, poultry,
shellfish, milk and
milk products

B12

The text 'B12' is rendered in a large, white, serif font against a solid blue background. The letter 'B' is the largest and is decorated with a sprig of red berries and green leaves at its top. At the base of the 'B' are three bell peppers: a red one, a yellow one, and a green one. The number '1' is smaller than the 'B' and is decorated at its base with a red mushroom and some green herbs. The number '2' is the same size as the '1' and is also decorated at its base with a red mushroom and green herbs.

Емделуі:

- Емдеу витаминдік жетіспеушіліктің жергілікті және жалпы клиникалық көріністеріне байқалуына байланысты тағайындалады . В тобының витаминдерінің гипо және авитаминоздарында комплексті препарат нейромультивит кеңінен қолданылады . Оның құрамында тиамин гидрохлориді В1 , пиридоксин гидрохлориді В6 және цианокобаламин В12 1 таблеткадан күніне 3 рет тағайындалады .

Аскорбин қышқылы

С витамині :

- С витамині өсімдіктерде көп мөлшерде кездеседі :
плоды шиповника , капуста , лимон , апельсин , хрен ,
жеміс жидектер , хвояда және т.б. кездеседі.
- С витаминінің аз мөлшері жануарлар ағзасында
бауырда , миында , бұлшықеттерінде болады .
Медициналық мақсатта С витаминін синтетикалық
жолмен алады .
- Аскорбин қышқылы адам ағзасы үшін маңызы зор . Ол
өте айқын қалыптастырушы қасиетке ие . С витамині
оттекті қалыптастырушы үрдіске , көмірсу алмасуына ,
қан ұюына , тін регенерациясына , стероидты
гормондардың түзілуіне қатысады .

Vitamin C

Citrus fruits, green peppers, strawberries, tomatoes, broccoli and sweet and white potatoes are all excellent food sources of vitamin C (ascorbic acid)

Vitamin C

Витамин

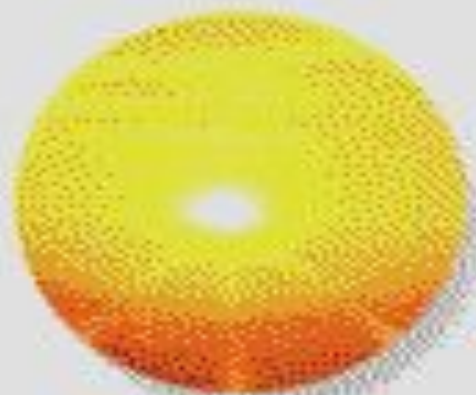
С

Д ВИТАМИНІ :

- Қазіргі таңда Д витаминін химиялық құрылысы және әсер етуіне байланысты бір біріне жақын екі майда еритін заттармен атайды . Олар : эргокальциферол және холекальциферол . Бұл қосындылардың негізгі қасиетіне рахит ауруын емдеу мен ескерту қасиеті жатады , сондықтан , кейде оларды “рахитке қарсы витаминдер” деп те атайды .
- Эргокальциферол аз мөлшерде тағамдық заттарда : жұмыртқаның сарыуызында , күнбағыс майы , сүтте , икрада , өсімдіктерде кездеседі .
- Холекальциферол адамның терісіне күн сәулесі түскен кезде пайда болады .

Vitamin D

Е витамині :

- Е витамині - майда еритін витаминдер тобына жатады. Токоферол ацетат витамин Е - нің синтетикалық препараты болып табылады .
- Токоферолдар өсімдіктердің жасыл бөліктерінде , өсімдік майлары (күнбағыс , мақта , жүгері , жанғақ , қарамық , зәйтүн майы) токоферолға бай болып келеді . Сонымен қатар кейбір мөлшері : етте , майда , жұмыртқада , сүттің құрамында кездеседі .

Vitamin E

ПРОМЫШЛЕННЫЙ ВЫПУСК ВИТАМИНОВ

Витамины	для взрослых	для беременных	
Витамин А (ретинол)	до 2500	до 2500	МЕ
Витамин А (бета-каротин)	***	***	МЕ
Витамин В1 (тиамин)	1,0 - 1,5	1,5 - 2,0	мг
Витамин В2 (рибофлавин)	1,1 - 3,0	1,5 - 2,0	мг
Витамин В3 (никотинамид, ниацин)	18 - 20	15 - 20	мг
Витамин В5 (пантотеновая кислота)	4 - 7	4 - 7	мг
Витамин В6 (пиридоксин)	1,5 - 2,2	2,5	мг
Витамин В9 (фолиевая кислота)	0,2 - 0,4	0,8 - 1	мг
Витамин В12 (цианокобаламин)	2,0 - 3,0	3,0 - 4,0	мкг
Витамин С (аскорбиновая кислота)	50 - 60	70 - 100	мг
Витамин D (кальциферолы)	200 - 400	400 - 600	МЕ
Витамин Е (токоферол)	7 - 10	10 - 15	МЕ
Витамин Н (биотин)	30 - 100	30 - 100	мкг
Витамин К	45 - 80	65	мкг

Микроэлементы	для взрослых	для беременных	
Железо	10 - 15	30 - 60	мг
Йод	150	175 - 200	мкг
Кальций	500 - 1000	1000 - 1200	мг
Магний	270 - 400	320 - 355	мг
Марганец	2,0 - 5,0	2,0 - 5,0	мг
Медь	1,5 - 3,0	1,5 - 3,0	мг
Молибден	75 - 250	75 - 250	мкг
Селен	45 - 70	65 - 75	мкг
Фосфор	800 - 1000	1200	мг
Хром	50 - 200	50 - 200	мкг
Цинк	10 - 15	15 - 20	мг

Таблица. Взаимовлияние микронутриентов

Отрицательное		Положительное	
vit. A		vit. B ₁₂	
vit. B ₃		vit. B ₂	
vit. B ₁₂		vit. B ₁	
vit. C		vit. B ₂	
vit. C		vit. B ₁₂	
vit. E		vit. B ₁₂	
Cu		vit. B ₂	
Cu		vit. B ₁₂	
Fe		vit. B ₂	
Fe		vit. B ₁₂	
Fe		vit. E	
Zn		vit. B ₂	
Ca		Fe	
Ca		Mn	
Ca		Zn	
Fe		Mn	
Fe		Zn	
Mg		Fe	
Zn		Cr	
Zn		Cu	

Қолданылған әдебиеттер:

- www.google.ru
- www.stomport.ru
- Лекарственные средства - М.Д. Машковский 2 том
- Терапевтическая стоматология - Боровский Е.В.
- Болезни слизистой оболочки полости рта Л.Я. Зазулевская .Алматы . 2010 жыл
- Заболевания слизистой оболочки полости и губ
- Боровский Е.В. , Машкиллейсон А.Л. Москва – 1984 год